

Gustav Giebel: Podvečer na Bečvě

KULTURNÍ KALENDÁŘ

města Hranic

Červenec 1965

Programy klubu důchodců:

7. července: zájezd do Lipníka a Přerova — návštěva průmyslových podniků a muzeí. Odjezd v 6 hod. od hotelu Brno.
13. července: beseda v sále n. p. Sigma (dříve Halenčák): Muzikanti v županu. Historicky o slavných skladatelích, provázené veselou i vážnou hudbou světových mistrů.
14. července: Jugoslávie — barevné zvukové filmy ze země přátel. Sál JKP (dříve Osvětová beseda) — přízemí.
21. července: zájezd — jesenický okruh: Olomouc, Šumperk, Velké Losiny, Červenohorské sedlo, Dolní Lipová, Lázně Jeseník, Rejvíz, Vrbo, Bruntál, Opava. Odjezd v 6 hod. od hotelu Brno.
28. července: Úsměvy mistrů: humorné a úsměvné skladby světových skladatelů. Klubovna klubu důchodců, Náspsy.
Všechny pořady začínají v 15 hodin.

Programy Pionýrského domu:

7. července: vycházka do okolí Teplic se stanováním a vařením jednoduchého jídla.
3. a 4. července: plní radistický den se stanováním a vařením na Tesáku.
14. a 15. 7.: letní turnaj jednotlivců ve stolním tenisu.
21. a 22. 7.: výlet na lodičkách po Bečvě, stanování, vaření, přenocování v přírodě.
27. 7.—3. 8.: putování po severním pobřeží Balatonu — 15 pionýrů, členů požárního kroužku ZDŠ Drahotuše.
Bez data:
Rybářský kroužek: cvičení v rybolovné technice na hřišti TJ Sigma, každou druhou středu v měsíci.
Kroužek leteckých modelářů: vycházky do přírody se stanováním, závody leteckých modelů.

UPOZORNĚNÍ:

Jednotný klub pracujících neuvádí v červenci žádné pořady: Důvod: dovolené zaměstnanců.

12. července — Den stavbařů

12. července oslavíme jako již každoročně Den stavbařů. Využíváme proto červencového kalendáře k tomu, abychom blahopřáli všem podnikům v našem městě, které do oboru stavebnictví patří. A je potřeba říci, že jsou to podniky, které se svým významem řadí mezi nejdůležitější nejen v Severomoravském kraji, ale v celé naší republice. Připomeňme si např. Hranickou cementárnu, která je držitelkou titulu „Závod 20. výročí SNP“ a kvalitou svých výrobků se řadí na první místo v republice. Dále jsou to Hranické cihelny, které mají před sebou velkou a slibnou perspektivu rozvoje, která přinese hodně i pro naše město. Nesmíme zapomenout ani na Okresní stavební podnik, který se stará o údržbu bytového fondu v našem městě a za značných potíží (nedostatek pracovníků) se snaží plnit své úkoly dobře. Všechny tyto podniky se sejdou 8. července na slavnostní schůzi v Kulturním domě HCV, aby zhodnotily svou práci a společně prodiskutovaly úkoly, které na ně v nejbližší době čekají. Na schůzi budou odměněni nejlepší pracovníci závodů. Přejeme nejen těm vyznamenaným, ale všem ostatním pracujícím v HCV, Cihelnách i Okresním stavebním podniku, aby svůj svátek dobře oslavili, aby se jim dařilo jak při plnění pracovních závazků, tak v jejich osobním a rodinném životě!

Další směry a vývoj cihlářské výroby

Snad žádný obor lidské činnosti nemá tak dlouhou tradici jako cihlářství. Ne nadarmo se říká, že historie cihlářství je historie lidstva.

Pálená hlína sehrála ve vývoji lidské společnosti i v jeho kultuře mimořádně významnou úlohu. Přes tuto tisíciletou tradici pálené hlíny tato nepozbyla svého významu ani v dobách atomového věku. Slouží ve všech směrech ku prospěchu lidské společnosti a i když její formy použití jsou přirozeně odlišné od dob minulých, v podstatě olní stejné poslání.

Cihlářství také prodělalo zákonitě svůj vývoj. Postupně se přecházelo od tradiční ruční výroby k mechanizované a v současné době se dostává na úroveň ostatních oborů. Zvláště za dvacet let naší socialistické výstavby doznal náš obor mimořádného rozvoje. Byly mechanizovány téměř všechny namáhavé práce, závody byly vybaveny sociálními a kulturními zařízeními, podstatně vzrostla úroveň našich lidí. Náš národní podnik řídí cihlářskou výrobu v celém Severomoravském kraji a tato tvoří hlavní materiálně technickou základnu našeho stavebnictví v kraji. V současné době jak celý cihlářský obor, tak i náš národní podnik stojí před mimořádně náročným úkolem zajištění maximálního množství cihlářských výrobků, vedle zajištění další mechanizace našich závodů a hlavně pak zajištění výstavby největšího a nejmodernějšího závodu na pálenou krytinu a zdicí materiál v Hranicích. Tento závod, který je budován nákladem téměř 90 miliónů korun, bude mít téměř všechny pracovní procesy mechanizovány a automatizovány. Bude zaměstnávat více než 300 lidí, pro které bude postupně do roku 1968 vystavěno více než 120 bytů. Tyto naše perspektivy, i když jenom ve stručnosti uvedené, budou mimořádně náročné na všechny pracovníky podnikového ředitelství. Význam této akce je zdůrazněn tím, že o její výstavbě rozhodla vláda 15. 3. 1965 svým vládním usnesením číslo 99, jímž stavba dostává charakter PZ (vládou sledovaná). Po dobudování závodu bude v Hranicích vytvořeno vedle sídla podnikového ředitelství centrální středisko cihlářského průmyslu Severomoravského kraje a náš národní podnik bude tak největší ze všech podniků cihlářské výroby v ČSSR. Výstavba závodu přispěje jistě i k dalšímu rozvoji města Hranic.

Bylo by možno uvést celou řadu dalších mimořádně náročných úkolů, před kterými stojí náš národní podnik. V období uplatňování zásad nových forem

řízení národního hospodářství budou vystupovat do popředí nejen objemy výroby a investiční výstavby, ale hlavně kvalita a rentabilita výroby. Věříme, že i tento úkol se nám podaří zvládnout. Opravňují nás k tomu dosavadní dobré výsledky naší práce. Náš národní podnik se řadí mezi přední podniky oboru, má dobře vyvinutou socialistickou soutěž a má tudíž všechny předpoklady k tomu, aby i v budoucnu stál v popředí cihlářského oboru v naší republice.

Václav Nováček, podnikový ředitel.

Sportovní pořady:

4. a 7. července — mezinárodní přátelské utkání s družstvem polské ligy.

Historie lázní Teplice nad Bečvou

V hluboké soutěže, kterou si před dávnými časy prorazila řeka Bečva cestu od východu do Moravské brány k Hranicím, vyvěrají z masivu devonského vápence bohaté prameny zemité kyselky, jež svými léčivými účinky položily základ jedněm z nejstarších lázní na Moravě — Teplicím nad Bečvou. Jejich lázeňské budovy se jednak zrcadlí na průzračné hladině řeky, jednak jsou malebně rozloženy na svahu nad ní, obklopeny upraveným parkem a rozsáhlými lesy. Svými vynikajícími léčebnými výsledky získávají si lázně stále větší věhlas a oblibu.

Pohled do minulosti.

Nedalekým údolím Moravské brány, lemovaným na severu Oderskými vrchy a na jihu uzavřeným Hranickou vrchovinou jako poslední výběžky Karpat, proudil odedávna život.

Na vršku Kobylance východně od Hranic měli již v období mladšího paleolitu svou stanicí pravěcí lovci mamutů, jak o tom svědčí četné nálezy pazourkových nástrojů. Se skalnatého návrší Švrčova, vypínajícího se přímo proti lázním, shlíželi do teplického údolí neolitští lidé. Jejich přítomnost dokládají ojedinělé pazourkovité nástroje, nalezené v troskách pozdějšího středověkého hradu. Ve vápence u blízké obce Černočina byl nalezen celý poklad bronzových předmětů, většinou náramků asi z 9. století před naším letopočtem. V posledních stoletích před počátkem našeho letopočtu, když naše země byly osídleny Kelti, procházela Moravskou branou proslulá Jantarová stezka od Baltického moře k slunnému Jadranu. Na mírném návrší na levém břehu Bečvy od lázní skrývají se v lese valy mohutného, dosud neprozkoumaného hradiště, snad slovanského původu.

V historických pramenech se s touto krajinou setkáváme poprvé k roku 1169, kdy území, zvané Hranice, svěřil olomoucký údělný kníže Bedřich rajhradskému mnichu Jurikovi ke kolonizaci. V první polovině 13. století, když území přešlo do vlastnictví Kláštera Hradiště u Olomouce, rozrostla se na táhlém ostrohu nad řekou Bečvou tržní osada, jež byla roku 1276 povýšena na město. Když v roce 1480 přešly Hranice do rukou vlivného feudálního rodu Pernštejnů, prožívá město období hospodářského i kulturního rozmachu.

Počátkem 16. století se také v písemných pramenech objevuje název Teplice. O Janu st. Kropáči z Nevědomí, majiteli hranického panství od roku 1553, je již známo, že se pokusil prozkoumat pramen léčivé vody v lázních Teplicích. Když však kysličník uhlíčitý, volně unikající z vylámaného otvoru ve skále a tehdy ještě neznámý, způsobil smrt dělníka, práce byly zastaveny.

Romantická zalesněná krajina s rychlou a čistou řekou, pramen léčivé vody s podivuhodnými účinky v blízkosti kvetoucího města inspirovaly zemského lé-

kaře Markrabství moravského Tomáše Jordána z Klauzenburku k obdivnému básnickému popisu lázní Teplíc:

„Na předměstí krásného města Hranic, u řeky Bečvy, v místě veselém je lázeň a v ní hlubina k mytí přistrojená, do kteréž se velicí pramenové vody hojitedlně prejšti, takže se v ní i plovati může . . . Ta lázeň a ta hlubina jest zdí obehnaná a střechou přikryta, aby ti, kteří se myjí před nepohodností povětrí ochráněni býti mohli. Hojným pramenem ta voda se prejšti, anobřz i uprostřed řeky (což jsem plavě se přes ní na člunu spatřil), též okolo obou dvou břehuoů vidiny byly bublénky vody hojitedlně se vyprýšťující a nad vodu vyskakující. To místo, poněvadž jest lukama zelenýma, horami a lesy obklopeno a řeka mimo ně teče, nemalou rozkoš těm, kteří se myjí, přináší.“

Tento nejstarší známý popis lázní Teplíc je obsažen v jeho díle „Kniha o vodách hojitedlných neb teplících moravských“ z roku 1581. Podle údajů Tomáše Jordána byla již v druhé polovině 16. století v Teplících krytá nádrž, v níž bylo možno i plavati, vedle ní pánev, ve které se voda ohřívala a nalévala do van ke koupání. U lázní byl také hostinec pro občerstvení hostů.

Je nepochybné, že vybudování takového lázeňského zařízení předpokládá dlouholeté příznivé zkušenosti s léčivými výsledky teplické kyselky. Můžeme proto s jistotou tvrdit, že uzdravující síla teplických pramenů byla známa již mnohem dříve, jak se někteří domnívají, již v 13. století. Právem proto můžeme říci, že lázně Teplice patří k nejstarším lázním na Moravě. Tomáš Jordán provedl také první rozbor teplické kyselky. Poněvadž neznal ještě účinky tehdy neznámého plynu kyslíčnicku uhlíčitého, připisuje hlavní účinnost skalici a vápnu. Uvádí také velmi obsáhlý seznam chorob, jež podle jeho názoru bylo možno pitím této vody, ale hlavně koupáním v ní, léčiti. V tomto přehledu najdeme nejen dnu, choroby močových cest, bolesti kloubů a svalů, ženské choroby a potíže, ale i mnohé neduhy kožní, oční, ušní, dokonce i zubní a také rýmu. Velmi prospěšná byla podle něho také pro žaludek.

O tom, že lázně byly v 16. století již proslulé v širším okolí, svědčí zajímavý list biskupského mana Tasa Podstatského z Prusínovic z roku 1587. Omlouvá se svému pánovi, biskupu Stanislavu Pavlovskému, že ho nemůže doprovázet na zamýšlené cestě do Polska, poněvadž pro otok nohy a vyrážku na celém těle „v Teplici hranicky . . . týdny seděti musí“.

Také Jan Ámos Komenský, který nepochybně Hranicemi procházel, zaznačil pečlivě lázně Teplice na své proslulé mapě Moravy, vydané v Amsterdamě roku 1627. Zmínku o lázních najdeme i v Zeilerově Topografii Čech, Moravy a Slezska, vytištěné německy pro informaci ciziny u známého tiskaře Matouše Meriana ve Frankfurtě roku 1650. Více místa věnoval popisu lázní a jejich léčivému působení Jan Ferdinand Hertod v latinském díle Tartaromastix Moraviae z roku 1669. Tyto tři poslední doklady o proslulosti Teplíc pocházejí však již z doby, kdy lázně byly v úpadku.

Poslední předbělohorský český majitel Hranic a Teplíc Václav Mol z Modřalic zemřel pro účast na stavovském povstání ve vězení. Když celé panství dostal darem císařský místodržitel Moravy olomoucký biskup František z Ditřichštejna a obyvatelé Moravské brány byli sužováni stálým pobytem i tažením cizích vojáků španělských, neapolských, uherských a polských, povstávají proti své vrchnosti po boku Valachů, kteří byli po celou dobu třicetileté války střediskem lidového odporu proti Habsburkům v našich zemích. Za těchto neklidných dob trpělo nejen město, ale i lázně Teplice byly opuštěny. Odboj vyvrcholil v letech 1626 a 1627, kdy Hraničtí podporovali dánské vojsko, vedené německým generálem Mansfeldem a za svou vzpouru zaplatili jedenácti oběťmi, popravenými 16. října 1627. Těmito událostmi, jakož i dalším tažením vojsk, zejména švédských, bylo město z velké části zničeno a stálo na pokraji úpadku, z něhož se jen pozvolna, hlavně až v 18. století, vzpamatovávalo.

Také o lázních Teplicích máme další podrobnější zprávy až z počátku 18. století. Roku 1711 byla na břehu Bečvy postavena zděná patrová lázeňská budova s koupelnami a pokoji pro hosty. Léčivá voda byla do van, které byly v obytných místnostech, přinášena v konvích. Teplice brzy opět rozkvetly a byly navštěvovány hosty nejen z Moravy a Slezska, ale i z Uher, Polska a dokonce až z Ruska. Tento příznivý stav trval vždy tak dlouho, dokud byl v čele lázní lékař-ranhojič. Jakmile se stal nájemcem hostinský, Teplice byly degradovány na výletní místo. Obraz teplického údolí byl v roce 1775 doplněn kaplí v pozdně barokním stylu s klasicistními rysy.

Napsal: Lud. Novotný.

(Pokračování příště)

Plán kulturních programů v lázních Teplicích n. Beč.

1. 7. 1965	léč. dům Bečva v 19,00 hod.	estrádní pořad „Kapesní kabaret“
— účinkují členové SD v Ostravě.
2. 7.	léč. dům Sokolovo v 19,30 hod.	klavírní koncert R. Kvapila.
4. 7.	léč. dům Bečva v 19,00 hod.	koncert velkého orchestru JKP Hranice, zpívá V. Šabacká.
5. 7.	léč. dům Moravan v 19,00 hod.	promítání celovečerního filmu.
6. 7.	léč. dům Moravan ve 20,00 hod.	návštěva filmového představení v Hranicích.
6. 7.	léč. dům Moravan v 19,15 hod.	náladová hudba JKP Hranice.
7. 7.	léč. dům Moravan v 19,00 hod.	taneční orchestr JKP, řídí J. Jiříček, zpívají V. Vanduchová a B. Luďmila.
8. 7.	léč. dům Bečva v 19,00 hod.	soubor valašských písní, tanců a lidového vyprávění — Kyčera, zpívá J. Šuláková.
9. 7.	léč. dům Sokolovo v 19,30 hod.	večer písní a árií z oper — členové Divadla O. Stibora Olomouc.
10. 7.	léč. dům Sokolovo v 19,30 hod.	koncert na violoncello a klavír.
11. 7.	léč. dům Bečva v 19,00 hod.	koncert velkého orchestru JKP, zpívá V. Šabacká.
12. 7.	léč. dům Moravan v 19,00 hod.	promítání celovečerního filmu.
13. 7.	léč. dům Moravan ve 20,00 hod.	návštěva filmového představení v Hranicích.
13. 7.	léč. dům Moravan v 19,15 hod.	hudební soubor Osvětové besedy Drahotuše.
14. 7.	léč. dům Bečva v 19,00 hod.	náladová hudba JKP Hranice.
15. 7.	léč. dům Bečva v 19,00 hod.	hudební pořad „S náručí melodií“
— účinkují pražští umělci.
16. 7.	léč. dům Sokolovo v 19,30 hod.	houslový koncert Václava Rábla, na klavír doprovází St. Běhal.

17. 7.	lěč. dům Moravan v 19,15 hod.	večer hudby a zpěvu — A. Heiderová, klavír, zpívá V. Šabacká.
18. 7.	lěč. dům Bečva v 19,00 hod.	koncert velkého orchestru JKP Hranice, zpívá V. Šabacká.
19. 7.	lěč. dům Moravan v 19,00 hod.	promítání celovečerního filmu.
20. 7.	lěč. dům Moravan ve 20,00 hod.	návštěva filmového představení v Hranicích.
20. 7.	lěč. dům Moravan v 19,15 hod.	náladová hudba JKP Hranice.
21. 7.	lěč. dům Bečva v 19,00 hod.	hudební soubor Osvětové besedy Drahotuše.
22. 7.	lěč. dům Bečva v 19,00 hod.	estrádní pořad brněnských umělců „7201 vteřin dobré nálady“.
23. 7.	lěč. dům Sokolovo v 19,30 hod.	hudební kvartet SD z Olomouce, zpívají Josef Šulista a Vlasta Ployharová.
24. 7.	lěč. dům Sokolovo v 19,30 hod.	koncert na flétnu — Václav Žilka, harfa — Platilová.
25. 7.	lěč. dům Bečva v 19,00 hod.	koncert velkého orchestru JKP Hranice, zpívá V. Šabacká.
26. 7.	lěč. dům Moravan v 19,00 hod.	promítání celovečerního filmu.
27. 7.	lěč. dům Moravan ve 20,00 hod.	návštěva filmového představení v Hranicích.
28. 7.	lěč. dům Bečva v 19,00 hod.	večer populárních melodií, zpěvu a tance, doprovází A. Heiderová.
29. 7.	lěč. dům Bečva v 19,00 hod.	veselý estrádní pořad „Kapesní kabaret“, účinkují umělci SD v Ostravě.
30. 7.	lěč. dům Sokolovo v 19,30 hod.	houslový koncert Evy Bartošové, klavír A. Heiderová.

Za příznivého počasí každou neděli od 9 do 11 hod. promenádní koncert hudby RK ROH Státní lázně Teplice n. Beč.

Programy hranických kin v červenci:

Letní kino:

1. **Syn kapitána Blooda**, Francie, širokoúhlý, mládež ano.
krátký film: **Úkryt Černého Billa**.
- 2.— 3. **Křížáci, I.**, Polsko, širokoúhlý, mládež ano.
- 4.— 5. **Křížáci, II.**, Polsko, mládež ano.
- 6.— 8. **Starci na chmelu**, ČSSR, širokoúhlý, mládež ne.
krátký film: **Variace na ticho**.
- 9.—12. **Na východ od ráje**, USA, širokoúhlý, mládež ne.
- 13.—15. **Zpívání v dešti**, USA, mládež ano,
krátký film: **Chlapci, zadejte se!**
- 16.—19. **Bubovo děvče**, Itálie, širokoúhlý, mládež ne.
- 20.—23. **Rusalka**, ČSSR, širokoúhlý, mládež ano.

Přehlídka festivalových filmů:

24. Pánská jízda, Jugoslávie, mládež ano,
krátký film: Taď někde musí být kousek Hitlera!
25. Atentát, ČSSR, širokoúhlý, mládež ano.
26. Norimberský proces, USA, mládež ano.
27. Ital ve Varšavě, Polsko, mládež ano.
28. Cizím vstup zakázán, SSSR, mládež ano.
29. Kdo jste, doktore Sorge, Francie, širokoúhlý, mládež ne.
30. Gepard, Itálie, mládež ano.
31. Takové milování, Anglie, mládež ne.

Upozornění:

Začátky představení v Letním kině vždy ve 20,50 hod. Na festival je možno zakoupit permanentní vstupenky! Využijte finančního zvýhodnění!

Kino OKO:

1. Cesta do hlubin študákovy duše, ČSSR, mládež ano.
- 2.— 5. První den mého syna, ČSSR, mládež ne,
krátký film: Křída.
- 6.— 8. Rogopag, Itálie, mládež ne.
- 9.—12. Období zkoušek, Anglie, mládež ano,
krátký film: Archanděl Gabriel a paní Husa.
- 13.—15. Právo a pěst, Polsko, mládež ne,
krátký film: Hra o nařtu.
- 16.—19. Ves u řeky, Holandsko, mládež ne,
krátký film: Fazolka.
- 20.—22. Pre mňa nehrá blues, ČSSR, mládež ne,
krátký film: Pan profesor se vrací.
- 23.—26. Čtyři děvčata, Maďarsko.
- 27.—29. Případ Barnabáš Kos, ČSSR, mládež ano,
krátký film: Fysminutky.
- 30.—31. Příběh dušičkový, ČSSR, mládež ne,
krátký film: Trio.

Představení pro děti:

3. Kocour před soudem, Jugoslávie.
10. Krtek a autíčko, Polsko.
17. Loupežnická pohádka, ČSSR.
24. Nezbedníci, SSSR.
31. Rozmotané klubičko, ČSSR.